

Deklaration om folkhälsa i Östergötland - Avsiktsförklaring mellan Östergötlands kommuner och Region Östergötland

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Kommunledningskontorets förslag om att kommunfullmäktige ska ställa sig bakom Deklaration om folkhälsa i Östergötland och att verka för en god och jämlik hälsa i Linköping i samstämmighet med deklARATIONEN tillstyrks.
2. Under förutsättning att kommunfullmäktige ställer sig bakom Deklaration om folkhälsa ges kommunledningsförvaltningen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för kommunstyrelsens arbete med folkhälsa.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Linköpings kommuns ställer sig bakom Deklaration om folkhälsa i Östergötland och att verka för en god och jämlik hälsa i Linköping i samstämmighet med deklARATIONEN.
2. Kommunfullmäktige ger i uppdrag åt kommunstyrelsen att följa upp arbetet och att kommunledningsförvaltningen återrapporterar till kommunstyrelsen före årets slut.
3. Program för social hållbarhet 2011-2014 upphävs härmed.

Ärende

Program för social hållbarhet i Linköpings kommun från 2011 har aktualitetsprovats och ersätts enligt förslaget av den gemensamt i länet framtagna deklARATIONEN om folkhälsa i Östergötland. DeklARATIONEN bygger på ÖstgötaKommissionens slutrapport 2014.

Att ställa sig bakom Deklaration om folkhälsa i Östergötland innebär att Linköpings kommun förbinder sig att upprätta någon form av aktivitetsplan, alternativt integrera arbetet i ordinarie styrning och ledning samt vidta åtgärder för uppföljning.

För att Linköpings kommun ska verka för en god och jämlik hälsa i samstämmighet med DeklARATIONEN om folkhälsa föreslås

kommunledningsförvaltningen få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för kommunstyrelsens arbete med folkhälsa. Detta ger en möjlighet att integrera kommunens arbete med folkhälsa i det styr- och ledningssystem som finns i kommunen¹.

Beslutsunderlag:
Klicka här för att ange text.

¹ Styr- och ledningssystem för Linköpings kommun, se www.linkoping.se

Bakgrund

Arbetet med att ta fram Deklaration om folkhälsa i Östergötlands län

Program för social hållbarhet i Linköpings kommun från 2011 har aktualitetsprövats och ska ersättas av den gemensamt i länet framtagna deklARATIONEN om folkhälsa i Östergötland. Deklarationen bygger på Östgötakommissionens slutrapport 2014 (se sammandrag i bilaga 2).

Regionförbundet Östsams fullmäktige beslutade, i slutet av 2014, att ställa sig bakom denna rapport. För att ta arbetet vidare togs Deklaration om folkhälsa fram under 2016. Deklarationen har stämts av i Strategiskt samråd, ett forum för ordföranden i länets kommunstyrelser och regionstyrelsen. Därutöver har samråd hållits med politiker i det folkhälsopolitiska nätverket. Nu föreslås Linköpings kommun att ta ställning till deklARATIONEN som kommunens politiska viljeinriktning.

Utöver Östgötakommissionens rekommendationer grundar sig kommunens arbete med folkhälsa på lagstiftning, internationella konventioner och nationella politiska mål. Då folkhälsoarbete har många beröringspunkter med andra närliggande områden inom social hållbarhet, såsom jämställdhet, inkludering och trygghet behöver även närliggande lokala styrdokument beaktas.

Ekonomiska konsekvenser

Att ställa sig bakom Deklaration om folkhälsa bedöms inte medföra några kostnader för kommunstyrelsen utöver budgetram.

Kommunala mål

Att ställa sig bakom Deklaration om folkhälsa som tar sin utgångspunkt i Östgötakommissionens slutrapport innebär att bidra till att förverkliga en majoritet av kommunfullmäktiges övergripande mål. I tabellen nedan beskrivs att målen i hög grad relaterar till varandra.

KF-mål 1	I Linköping ska fler människor nå egen försörjning
Mål i Östgötakommissionen	Alla östgötar har rätt till egen försörjning, meningsfull sysselsättning och ett rikt social liv. Alla har både rätt och skyldighet att bidra till samhällets välbefinnande och utveckling. I arbetslivet ska arbetsmiljön utvecklas fysiskt, psykiskt och socialt till arbetsplatser som är inkluderande och främjar hälsa, yrkesstolthet och arbetsglädje.

KF-mål 2	En kommun med växande näringsliv
Mål i Östgöta-kommissionen	Inget särskilt mål men är förknippat med mål om alla östgötar har rätt till egen försörjning, meningsfull sysselsättning och ett rikt social liv.
KF-mål 3	En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor
Mål i Östgöta-kommissionen	I Östergötland betonas barns rätt till likvärdig utbildning. Skolan ska utgöra en yttre och inre miljö som motsvarar barnens fysiska, sociala och psykiska behov. Skolan ska tillgodose och stimulera alla barns lärande och utveckling. Genom detta motverkas konsekvenserna av en stigande segregation och social ojämlikhet. På så vis bidrar skolan till alla barns goda hälsa.
KF-mål 4	En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv
Mål i Östgöta-kommissionen	Alla östgötar har rätt till omsorg, hälso- och sjukvård utifrån sina behov i en fysisk, psykisk och social miljö som bidrar till läkning och hälsa. Verksamheten baseras på en helhetssyn där individen ges möjlighet att vara medskapare i sin hälsoutveckling, möts av respekt för olikheter i behov och värderingar, stärks i tilltro till sin egen förmåga att hantera sin sjukdom och ohälsa och ges stöd att förbättra sin hälsa och livskvalitet.
KF-mål 6	Fler bostäder för en växande kommun
Mål i Östgöta-kommissionen	Alla östgötar ges möjlighet till en bostad utifrån sina behov i ett närområde som ger förutsättningar för social gemenskap, bidrar till trygghet, tillit och hälsa samtidigt som samhällsplaneringen ska motverka segregering.
KF-mål 7	En sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet
Mål i Östgöta-kommissionen	Ett uttalat mål finns inte men utgångspunkten är att arbeta för tillit till andra, hopp och framtidstro är grundläggande för att minska sociala skillnader i hälsa.

KF-mål 8	En kreativ kommun
Mål i Östgöta-kommissionen	Alla östgötar ges möjlighet till en fritid som möter kulturella, fysiska, sociala och psykiska behov, stimulerar engagemang, bidrar till social gemenskap samt möjliggör återhämtning.
KF-mål 9	En kommun med bra arbetsvillkor
Mål i Östgöta-kommissionen	I arbetslivet ska arbetsmiljön utvecklas fysiskt, psykiskt och socialt till arbetsplatser som är inkluderande och främjar hälsa, yrkesstolthet och arbetsglädje.

Jämställdhet

Nästan alla människor i Sverige delar uppfattningen att hälsa är mycket viktigt. Att alla ska ha samma möjligheter till en god hälsa och ett långt liv uttrycks i svensk grundlag, i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, liksom i WHO:s stadgar. I verkligheten har dock inte alla människor i Sverige samma möjligheter till en god hälsa och ett långt liv. Ojämlighet i hälsa finns mellan samhällsgrupper med olika socioekonomiska grupper samt mellan könen. Kvinnor lever fortfarande i genomsnitt längre än män, men har i många avseenden en sämre hälsa. Dessa resultat ses internationellt, nationellt och lokalt i Linköpings kommun.

I arbetet med att främja en god hälsa och minska skillnader i hälsa måste således ett jämställdhetsperspektiv finnas med. I Sverige finns ett särskilt mål för jämställdhetspolitiken, vilket är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Ett av delmålen i svensk jämställdhetspolitik är jämställd hälsa, det vill säga att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

Samråd

Samråd har skett med folkhälsoberedningen, som tillstyrker förslaget. I ett tidigare skede har deklARATIONEN varit föremål för samråd i det regionala folkhälsopolitiska nätverket och strategiskt samråd, ett forum för ordföranden i länets kommunstyrelser och regionstyrelsen.

Uppföljning och utvärdering

För att Linköpings kommun ska verka för en god och jämlik hälsa i samstämmighet med Deklarationen om folkhälsa tas en handlingsplan fram för kommunstyrelsens arbete med folkhälsofrågor 2017-2018 som årligen ska återrapporteras till kommunstyrelsen.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

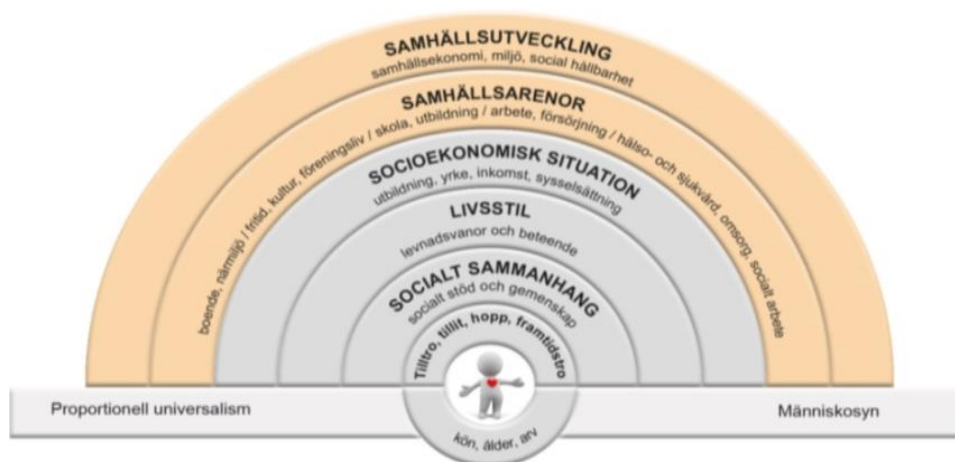
Paul Håkansson

Catarina Thuning

Beslutet skickas till:
Klicka här för att ange text.

Bilaga 1: Deklaration om folkhälsa i Östergötland – Avsiktsförklaring mellan Östergötlands kommuner och Region Östergötland

Kommunerna i Östergötland och Region Östergötland har enats om en gemensam folkhälsodeklaration för det fortsatta arbetet för en jämlik hälsa i länet. Kommunerna och regionen, med sin närhet till befolkningens vardagsliv, utgör betydelsefulla aktörer i arbetet att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Deklarationen innehåller tio högprioriterade insatsområden och mål för att nå en ökad jämlik hälsa och bidra till att sluta hälsogapet i Östergötland.

Hälsans bestämningsfaktorer. Modellen visar de olika faktorer som påverkar hälsan och som samtidigt bidrar till social hållbarhet och en positiv samhällsutveckling. Proportionell universalism innebär att samhällsinsatser behöver fördelas i förhållande till behoven.

Arbetet ska utgå från Östgötakommissionens rekommendationer, som i sin tur bygger på hälsans bestämningsfaktorer. Se figur. Kommissionen har identifierat strategiska övergripande rekommendationer och rekommendationer för de olika samhällsarenorna. De riktar sig till de strukturella och politiskt styrda nivåerna på lokal och regional nivå. Utifrån Östgötakommissionens rekommendationer har 10 stycken insatsområden tagits fram som anses extra angelägna att arbeta med under mandatperioden 2015-2019. Insatsområdena ska hjälpa organisationerna att fokusera sitt arbete för en mer jämlik hälsa, finna synergier dem emellan och utgöra en kraftsamling mot gemensamma mål.

Som ett hjälpmedel i arbetet med att genomföra de olika insatsområdena förbinder sig respektive organisation att upprätta någon form av aktivitetsplan, alternativt integrera i ordinarie styrning och ledning. Varje aktör prioriterar och konkretiserar åtgärder och uppföljning med utgångspunkt från de överenskomna prioriterade insatserna. Processen kommer att se olika ut på grund av respektive organisations förutsättningar och val av åtgärder.

Kunskapssammanträden för avstämning och utvärdering genomförs. Detta som ett led i att utbyta erfarenheter och kunskap genom att visa exempel på hur man använt sina resurser och framgångsrika metoder. Det ger möjlighet till att initiera gemensamma utvecklingsområden, verktyg och uppföljning. Region Östergötland har ett särskilt utredande uppdrag gällande uppföljning av implementering av Östgöta-kommissionens rekommendationer och deklARATIONENS insatsområden och dess effekter på jämlik i hälsa.

Ledning och samordning av det folkhälsopolitiska arbetet i Östergötland

Det folkhälsopolitiska nätverket ges i uppdrag att samordna och följa upp huvudmännens arbete för att genomföra de insatsområden som är prioriterade. Nätverket ska även på ett övergripande plan följa upp det folkhälsopolitiska arbetet inom samtliga fem av Östgöta-kommissionens arenor och återrapportera detta till det strategiska samrådet.

Samråd kollektivtrafik, infrastruktur och samhällsplanering ges i uppdrag att samordna och följa upp huvudmännens arbete för att genomföra de prioriterade insatsområdena inom arenan boende och närområde.

Samråd kultur ges i uppdrag att samordna och följa upp huvudmännens arbete för att genomföra de prioriterade insatsområdena inom arenan kultur och fritid.

Samråd kompetensförsörjning, företagande och attraktivitet och utbildningsnätverket (L15) ges i uppdrag att samordna och följa upp huvudmännens arbete för att genomföra de prioriterade insatsområdena inom arenan arbete och försörjning.

Samråd vård och omsorg och utbildningsnätverket (U13) ges i uppdrag att samordna och följa upp huvudmännens arbete för att genomföra de prioriterade insatsområdena inom arenan skola och utbildning.

Samråd vård och omsorg ges i uppdrag att samordna och följa upp huvudmännens arbete för att genomföra de prioriterade insatsområdena inom arenan omsorg, hälso- och sjukvård.

Parterna är överens om följande:

- Att samverka för att tillsammans med relevanta övriga aktörer inom Östergötland söka nå en jämlik hälsa hos befolkningen samt att sluta hälsogapet i Östergötland.
- Att alla huvudmännen ställer sig bakom Deklarationen om folkhälsa.
- Att utifrån respektive parts uppdrag och ansvar verka för deklARATIONENS genomförande lokalt och regionalt.
- Att avsiktsförklaringen gäller tills vidare och att varje part själv avgör hur den ska behandlas formellt.

Insatsområde 1

– Ge jämlikhet i hälsa hög prioritet och integrera detta i alla politikområden. Skapa förutsättningar för ökad samverkan.

Insatsområde 2

– Öka kunskap och medvetenhet om bestämningsfaktorers betydelse för hälsa och skillnader i hälsa, och vidareutveckla kompetens om hur olika förhållnings- och arbetssätt kan påverka tilltro, tillit, framtidstro och jämlik hälsa.

Insatsområde 3

– Arbeta utifrån ett långsiktigt socialt investeringsperspektiv.

Insatsområde 4

– Motverka segregation inom alla olika samhällsområden. T.ex. genom att främja blandad bostadsbebyggelse samt att rikta särskilda resurser för att skapa förutsättningar för skolan att uppfylla sin kompenserande funktion och bli en jämlik skola för alla.

Insatsområde 5

– Organisera efter behov genom att planera och erbjuda offentlig service nära människor för att på så sätt främja jämlik hälsa.

Insatsområde 6

– Bryt isolering – utveckla mötesplatser där människor möts över olika gränser samt stimulera frivilligarbete. Erbjud fritidsaktiviteter av olika slag med god räckvidd.

Insatsområde 7

– Arbeta aktivt för att främja trygghet i såväl hemmet som i förskola/skola, på arbetsplatsen och i det offentliga rummet. Involvera boendes delaktighet, även i det trygghetsskapande arbetet.

Insatsområde 8

– Utforma uppdrag och uppföljning som stimulerar till jämlik vård och omsorg utifrån de behov människor upplever. Förebygg psykisk ohälsa genom samverkan och kunskapsutbyte mellan olika aktörer.

Insatsområde 9

– Arbeta aktivt för att fler ska komma i egen försörjning genom att stärka lokal företagsamhet, ställa krav i upphandling och värna en tillgänglig vuxenutbildning och kraftfulla arbetsmarknadsinsatser.

Insatsområde 10

– Skapa utbyggda gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik som är väl tillgängligt.

Deklarationen avser tiden 2017-01-01 – avstämning/revidering 2018-12-31
Loggor och undertexter från Region Östergötland och länets tretton kommuner.

Bilaga 2: Östgöta-kommissionens utgångspunkter och rekommendationer

Utgångspunkterna för rekommendationerna i Östgöta-kommissionens rapport, som Deklaration om folkhälsa i Östergötland grundar sig på är följande²:

Att tilltro till egen förmåga, tillit till andra, hopp och framtidstro är grundläggande för att minska sociala skillnader i hälsa.

Att det är möjligt att påverka detta och skapa förutsättningar för bättre hälsa på lika villkor, på regional, kommunal och lokal nivå, genom att förstå betydelsen av och agera utifrån de komplexa sambanden mellan:

- de ekonomiska, ekologiska och sociala dimensionerna för ett hållbart samhälle
- de olika samhällsarenor där människor växer upp, lever, verkar och dör
- människors olika livsvillkor utifrån socioekonomi, kön, ålder och födelseland
- människors livsstil, levnadsvanor och beteenden
- människors tillgång till socialt sammanhang, socialt stöd och gemenskap
- människors tilltro till egen förmåga, tillit till andra, hopp och framtidstro

Att tillämpa en människosyn som bygger på alla människors lika värde.

Att insatser behöver ske utifrån principen om proportionell universalism, vilket innebär att alla ska kunna nås av insatser men i olika form och intensitet utifrån sina behov.

Att tillämpa ett arenaperspektiv – vilket innebär att man definierar, analyserar och stärker de olika livsmiljöer/samhällsarenor där människor växer upp, lever, verkar och dör med målet att skapa förutsättningar för hälsa på lika villkor för alla östgötar.

Att insatser behöver ske på olika nivåer inom de olika arenorna utifrån gemensamma mål och tydliga politiska beslut.

Att följande rekommendationer skall ses som start på en process av ett gemensamt långsiktigt arbete i samverkan mellan region, kommuner och universitet för lärande och utveckling.

² Östgöta-kommissionens slutrapport, 2014

Östgöta Kommissionens övergripande rekommendationer handlar om att bidra till ett samhälle som ger alla människor tilltro till egen förmåga, tillit till andra, hopp och framtidstro och därmed jämlik hälsa bland annat genom att:

- Ge jämlikhet i hälsa hög prioritet och integrera detta i alla politikområden, bland annat i styrdokument och handlingsplaner.
- Öka kunskap och medvetenhet om skillnader i hälsa genom en återkommande, systematisk analys, uppföljning och utvärdering av beslut och insatser avseende effekter på bestämningsfaktorer för hälsa och skillnader i hälsa.
- Arbeta utifrån ett långsiktigt socialt investeringsperspektiv.
- Arbeta med sektorsövergripande samverkan utifrån ett helhetsperspektiv och undvik organisationsformer som motverkar jämlik hälsa.
- Utveckla strategier och metoder som inkluderar människor i arbete, sysselsättning och egen försörjning.

Utöver dessa övergripande rekommendationer finns specifika rekommendationer för olika samhällsarenor. Samtliga rekommendationer bygger på *hälsans bestämningsfaktorer* (se figur i bilaga 1) och på det samlade kunskapsunderlaget som togs fram av Östgöta Kommissionen. Kommissionens deltagare har varit forskare, politiker och tjänstemän och dess arbete beskrivs utförligare i Östgöta Kommissionens rapport.